

For Retten møtte Hr. Niels Nielsen, Hospitalets Forstander udi Aarhus og fremstillede 2.de Stæfningsmænd, nafnlig Michel Sørensen i Biøstrup og Søren Jensen i Slet, som afhiemlede ved Eed efter Louen, at de med 8.te Dages Kald og Varsel til i Dag haver loulig hidstæfnet Ove Knudsens Hustrue Maren Andersdatter i Ormslef, og det af tre Holds Memoriales videre Formelding der lyder saaledis:

Og forklarede Varselsmændene, at de talte med Maren Andersdatter self, med Peder Thomsens Hustrue i Lemming, ligeledis med Kirsten Ollesdatter i Kolt, Karen Rasmusdatter i Ormslef var ei til Stede, men forkyndet for hendis Nabokone, som lovede at give hende det tilkiende. Ligeledis forkyndet for Sognepræsten velbem. Hr. Therkel Nissen haver her til Retten indsendt Attest af Dags Dato, Sagen vedkommende, hvilken Niels Nielsen begieret, maatte læses, paaskrives og Acten tilföris, som og skeede, det lyder saaledis:

Dend indstefnte Maren Andersen var tilstede for Retten og paa Tilspørgelse erklærede, at hun af Michel Nielsen skal være beegnet paa dend Maade, som Sognepræstens Attest indeholder, nemblig at hand begiærede at ville lagt hos hende og bedrevet u=tugt, da hun nægtede ham det, sagde han, det skulde skeep, hun skulde icke undgaa. Da hun sagde: ville nu gjøre mig et Barn til de, jeg har, sagde hand, det har ingen Fahre, jeg skal vel give eder noget til Hielp at føede det op med, nembl. noget Korn og nogle Penge, eller hvad hand kunde faae, og da han viste sig som at ville i Sæng til hende, toeg hendis Børn til at græde, som var 3.de, hvoraf det ene laae over hendis Brøst, vilde hand dog have haft hende af Sengen, som hun nægtede. Imidlertid begyndte det at dages og blev lyst i Stuen, gik hand endelig bort fra hende med de Ord: Hun skulde icke blive i Fred, hand skulde jo komme til hende igien. Og som Michel Nielsen hafde anført ald dend grov og skammelig Blame, som form. Maren Andersdatter, saavel forhen, som nu her for Retten hannem haver sagt at paakaste, og saaledis beskyldt ham for en lovstridig og ærerørig Begiæring, der skulle have Hensigt tillige saadan Gierning, saa benægtede hand at slet intet af saadan hand udsagt i ringeste Maade bestoed af Sandhed, men hand var kommen til hende for at ville haft hendis Søn i sin Tieneste til at fæste. Men Maren Andersdatter moedsagde dette, at Michel Nielsen aldrig talte om hendis Dreng. Men Michel Nielsen blev fast derved, at det var saa, og tillige at det ei skeede om Natten, som hun har forklaret, men ellers tiilig om Mørgenen. Efter hands Hustrues Begiæring formedelst hafde Drengen fornøden.

Og som Maren Andersdatter endnu for Retten ligger dend Tilstaaelse til, at hun ei allene har sagt forbemt. baade til hendis Herskab, Sognepræsten og mange andre, og saaledis efter egen Bekiendelse udstrøed sligt for jo mere og mere at blamere og beskiæmme Michel Nielsen det mest mulig haver været, hvilket Retten behageligt vilde tage i Consideration, allerhelst hun icke til slig paa Sagens Bestyrkelse haver nogen Bevis, og Michel Nielsen, der saa liderlig er beskyldt og sigtet erbyder sig for Retten at purgere sig ved sin corpurlige Saligheds Eed, at hand aldrig har begiæret eller forlanget noget u=tugtigt med hende at bedrive, men alt hvad hun ~~hæver~~ har, saa bliver og afskyelig har ? paasagt er nu pure opspunden løgenagtig Digt og vilde hand i Anledning af Loven for at rede sin Ære strax være overbødig det paa at aflægge sin Eed, uforhaabning dend vorde modtagen, siden ingen anden videre biud er, hvorved hand i saa Maade kand see sig befriet. Peder Thomsen fra Constantinsborg paa Maren Andersdatters Vegne var mødt, og protesterede imod dend anbounden Eed, saa som hand agtede at føre Beviis baade om denne og anden i lige Materie forøvede Adfær af Michel Nielsen, og til dend Ende begiærede Sagen opsat i 3 Ugger, hvorimod Niels Nielsen paa Michel Nielsens Vegne protesterede mod Formodning Michel Nielsens Eed blev uimodtaget: Peder Thomsen forblev med sit forige og begiærte Sagen opsat i 3 Ugger.

Memorial for Stæfningsmændene.

Kald og Varsel gives hermed Ove Knudsens Hustrue Maren Andersen i Wormslef med bemt. hendis Mand og Forsvar at møde for Marsellisborg Birketinhs Rett førstkomende 27. ende Julij og øvrige Tingdage, som Loven giver Stæfnemaalets Løb, Attester og Vidner samt Benægtelses Eed og irettesættelse at anhøre, Spørsmaal at besvare, og Dom at tyde alt angaaende Eders ublue Løgn og æreskiønden; som I haver udstrøet og søgt at paakaste Hospitalsbunden Michel Nielsen i Kolt, som I have beskyldt for, at ville forlede eder til at begaae Ægtebrud paa begge Sider, hvilken Blame mand vil paastaae og forvente, som er løgnagtig Digt, skal være henvendt paa eder self, tillige med denne Strafs Lidelse, som Loven derfor allernaadigst befaler, og at eder foraarsagede Sags Omkostning. Til forbem. 27. Julij indstæfnes til ermelte Rett Peder Thøgersen i Limming, Karen Rasmusdatter i Wormslef og Kirsten Olesdatter i Kolt een hver for sig deris Sandheds Vidne ved Eed efter Loven at afhiemble, angaaende hvad Ord og Tale I om fornæfnte paa Sagen af bemt. Ove Knudsens Hustrue hendes Mand hørt haver. Saa insinueris og dette Stæfnemaal for Sogne Præsten, velærværdige og meget vellærde Hr. Therkel Nissen i Wormslef med Formodning hans Velærværdighed til Retten og Sandhedens Befordring ubesværget behages til fornæfnte 27. de Julij udi ermelte Ret at lade sin Attest indkomme med udførlig Forklaring, hvad bemelte Ove Knudsens Hustrue for hannem i hans Huus om Michel Nielsen haver udsagt til hands Beskiømmelse og Æres Forklarelse, tillige med hvad hans velærværdighed derom af andre kand have erfahret, saavel og om bemelte Michel Nielsen for saadanne usømmelige Ting nogen Tiid tilforn har været berygtet, efter hvilket alt jeg til Michel Nielsens Forsvar agter en lovmæssig Dom over Eder Maren Andersdatter at erhverve.

Aarhus dend 19. Julij 1745. Nielsen.

Velædle og velviise Hr. Birkedommer Hr. Jens Mørck.

Jeg er til Undertegnede Datum inciteret for Deris Ret af ædle Hr. Forstander over Aarhus Hospital Niels Nielsen at give min Attest om nogle Ord, Maren Andersdatter udi Ormslef skal have udspreedt om Michel Nielsen boende udi Kolt, der bestaar der udi, at hun skal have sagt, at Michel Nielsen var kommen til hendis Dør for nogen Tiid og bancket paa, da hun laae i sin Sæng om Natten, og da hun stoed op og lugte ham ind, kulle hand have begiæret af hende, at have sin Vilje med hende til u=tuft, og da ieg udi Nærværelse af Michel Nielsen og hans udi mit Huus Hustrue, spurdte bemelte Maren Andersdatter ad, om og Michel Nielsen sligt som foreskrevet staar, hafde begiæret af hende, sagde hun ja, og ville være det bestandig, hvor det skulle være, mens Michel Nielsen sagde nej dertil, at hand paa ingen anden Maade var kommet til hende, end hand ville have hendis Dreng til at passe paa sine Kiør, mens hun blev alt ved at sværge og bande, at hand begiærede at ville i Sæng med hende, for at drive utiidig Lyst med hende, da dog ieg aldrig har hørt sligt om hannem tilforn, enten uden eller i Ægtestanden. Det er et ieg kand attestere med en goed Samvittighed. Saa sandt hielpe mig Gud og hands hellige Ord.

Ormslef d. 27. de Julij 1745.

Therkel Nissen.

Procurator Peter Ponich af Aarhus møedt paa Hr. Forstander Niels Nielsens Vegne udi dend af Michel Nielsen udi Kolt contra Maren Andersdatter udi Ormslef, indstefnet Sag, og derudi vilde afvente om indstæfn-te i Dag var i Stand til at beviise sin Paastand efter gjorde Løfte. For Retten møtte Peder Thomsen fra Constantinsborg paa Maren Andersdatters af Ormslef hendis Vegne og fremstillede 2. de Varselsmænd, nafnl. Michel Knudsen og Rasmus Sørensen, begge af Kolt, som afhiemblede ved Eed med opragte Fingre efter Loven, at de med 14 Dages Varsel hidtil Tinget i Dag loulig indkaldet Michel Nielsen i Kolt for Vidner og Beviser at anhøre og til Spørsmaal at svare ang. dend af hannem til Maren Andersdatter formelte Sag, ligesom hun løgnagtig skulle have hannem paasagt, at hand ved nattetide til hende var indkommen og begiæret sin Villie til

U=tugt med hende at bedrive, hvilken Maren Andersdatters Udsagn Michel Nielsen ved sin anbudne Eed vil tilintetgiøre, da dog Maren Andersdatter vedstaar siun Ord, endskiønt hun for dend Tiid ei har andre til Vidne end Gud i Himmelen og hendis smaae Børn, samt de, der hørte og ved hands Indgang til hende i hendis Huus om under Nattetid, som da Michel Nielsen vel det første skal have sagt, at persradere? hende til U=tugt, og da det ei kunde skee, søger hand at giøre hende til Løgner, des Åarsage Maren Andersdatter nødtvinges at lade beviise en Deel dend goede Michel Nielsen imod Erbarhed stridende Opførsel i lige Fald, alt efter Kalds Sædelens ?? formelding, der lyder saaledis: og forklarede Varsels Mændene same at høre forkyndet, som dend paagiældende Michel Nielsen tilstoed der for Retten var tilstede, hvorpaa de aflagde deris Eed efter Loven. Der efter Fuldmægtigen begiærede de tilstedeværende Vidner maatte formande til Sandheds Udsigeñde, samt Lovens Eed for dennem opløst med dend Forklaring. Ponich paa indstæfnets Vegne reserverede ald sin loulig Indsigelse ved dette og tvende Tingsvidne, særdeles vilde hand bede Retten behagelig vilde observere af Stafnemaalet formeldes at faae Oplysning om, at Michel Nielsen skal have begaaet sliq Gierning imod anden, som hand nu af Maren Andersdatter beskyldes for, hvorved deslige Folk aldeeles intet oplyse, hvis de er paastefnet, men allene paavinde sig selfs Sag, som hand formoder Dommer observere, og i saadan Fald protesterede imod Vidners Aflæggelse, saa fremstoed til at vidne Jens Trues Hustrue af Viby, Kirsten Jensdatter, som vandt med opragte Fingre og Eed efter Loven sin Sandhed at ville vidne, og der paa vandt, at ungefæhr ved sidste Michelsdags Tiider var Vidnet i Aarhus, og som hun vilde hjem om Aftenen, holt nærværende Michel Nielsens Vogn ved Mogens Skoeflæker paa Broberg, og som hun kom til at tale med Michel Nielsen, tilbød hand hende at age med sig, og som de kom ud paa Veien fra Brobergs Port, begyndte hand usømmelige Ord til Vidnet, nemblig at hand vilde lege hos hende, da hun svarede, om hand var gald, Hun var en gamel Kone, og hand hafde self en smuk Koene, da hand svor ved sin Siæl, at Vidnet icke skulle komme af Vognen, førend hand hafde haft sin Villie med hende. Og da de kom nær Stilling Dams Broe ved Huulvejen holte han op paa en Brink, da Vidnet sagde, hvor vil I hen, nu vælter I os, der til Michel Nielsen sagde det giør ieg med Villie, og i det same væltede hand os, da hand toeg Vidnet fat i Beenet, da Vidnet sagde, hand skulde faae mange Ulycker, om hand icke slap hende, og derpaa slap hand, og hun kom fra ham og undvigte bag en stor Steen paa dend anden Siide Broen, og blev en Deel af hendis Tøÿ liggendes under Vognen, som hun hente om Morgenen derefter, thi det var Aften, da dette passerede, og var en stærk Regn same Tiid. I nærværende Tiid hun stoed ved Steenen, fik hand sin Vogn ? og kørte sin Vej. Retten tilspurte Vidnet, om det er dend Mand, som der nu staar for Retten, nemliq Michel Nielsen i Kolt, der dette mod hende har forøvet, dertil Vidnet svarede, det var ham og ingen anden. Ponich fandt fornøden at tilspørge dette saa kaldede Vidne: 1. om hun paa nogen Maade kand beviise sin nu i Dag imodgangne, skiønt under navn af Vidnesbiurd giort Beskyldning. Vidnet svarede hafde hun haft Folk og Vidnesbiurd tilstede, hafde hun icke haft fornøden at raabe og undfly hannem, som forklaret er. 2. Om nogen af hendis Klæder blev sønderreven, eller hand rørte ved hende med nogen Magt, der til hun svarede Nej, allene hand holt hende i hendis Been, som vidnet er. 3. om hun straxen hafde bekiendt giort denne Hændelse for Naboer eller andre efter Loven, Vidnet svarede, hun bekiendt det for hendis Mand, saa snart hun kom hjem, og siden har hun sagt det til andre i Byen. 4. om hun kand sige med Sandhed, st det har været hands alvorlige Villie at bedrive nogen U=tugt med hende, eller det ickkun kunde ansees for Skiæmt. Vidnet svarede, enten det var hans Skiærs eller Alvor vidste hun icke, men hand var ? at det skulde skee, da de sad paa Vognen til samme, som omvundet er.

5. Om Michel Nielsen var beskiænket same Tiid eller icke, Vidnet svarede, hand var noch icke meget drucken, thi hand fik sin Vogn strax op igien. 6. om hun haver kiendt Michel Nielsen, førend dend forhen ommeldte Tiid. Vidnet svarede, hun vidste, hand var Jens Seyersens Broder i Stautrup og var gift med Peder Jørgensens Enke i Kolt. Poniach fant ufofnøden at tilspørge Kirsten Jensdatter, siden hun haver forklaret slige Ting, som er hendis egen Sag og nye Beskyldning imod hans Principal, hvorforre hand reserverede sig ald lovlig Tiltale til hands, siden de andre indstefnte Vidner ei var mødt, begierte Peder Thomsen Rættens fore ? udstoed til de udeblevne Vidner, saa blev de indstefnte og udeblivende Vidner af Retten forelagt at comparere sig for Retten i Dag trej Ugger.

Memorial for Varselsmændene! -

Siden at I Michel Nielsen i Kaaldt søger at påføre dend fattige Kone Maren Andersdatter i Wormslef Dom og Skade, formedelst at hun har bekiendtgivet eders letfærdige løste Begier, da I om Nattetide til hende skal være indkommen hende at persradere til Horreri med eder at begaae, da Gud allene ved hendis 3.de Børns Graad og Skrig, friede hende af eders Hænder og dend Synd at undvige, dette hun for Sogne Præsten saa vel som for Retten har tilkiendegivet, og endnu tilstaar sandt at være, at Sogne Præsten velærværdige Hr. Therkel Nissen i hands Vidne og Attest, erklærede aldrig at have hørt noget usømmeligt om Michel Nielsen, da er samme alen af Mangel paa Kundskab om dend goede Mands Opførsel, hvorom mand da nødtvungen noget liidet faar at lade oplyse, tilstæfnes I Michel Nielsen i Kaaldt, at møde på Marselisborg Birketing førstkomende 17.de August og paafølgende Ting og Fæstedage efter Louens Vidner og Attester at anhøre og til Spørsmaal at svare, alt angaaende denne eders Opførsel af lige Natur, hvorom at vidne stæfnes til besøgte Tiid og Ting, Trine Niels Kaalds Koene af Wormslef og Peder Schoemager ibd., samt Kirsten Jensdatter. Jens Trues Hustrue i Vibye. Eders sandfærdige Vidne i denne Sag at aflægge og til Spørsmaal at svare under Eders Faldsmaal efter allernaadigste Forordning. Saa bliver og dette Varsel anmeldt Sogne Præsten velærværdige Hr. Therkel Nissen i Wormslef, som forhen i Sagen haver attesteret om noget i Sagen vorde ført hannem anrørende. Constantinsborg dend 3. Augusti 1745. Peder Thomsen.

Mons. Casper Hærst Gartner paa Constantinsborg var mødt for Retten efter sit velb. Herskabs Ordre paa Maren Andersdatters af Wormslef hendis Vegne, angaaende dend Sag i Dag er opsat contra Michel Nielsen af Koldt, angaaende Vidners Førelse, samt efter Forelæggelsen i Dag 3 Ugger til Vidneafhøring, nafnl. Cathrine Mogensdatter og Anne Johan Tobiesdatter, begge af Wormslef, for hvilke Eeden blev forklaret med Formaning til Sandheds udsigende og Dommer vel at forvare for ? Eed. Procurator Ponich, som var mødt paa indstefnte Michel Nielsens Vegne, igientog sin til forige Udsigende, giordte Erindring, forhaabende at Retten icke tilloed nogen at paavidne sig self Sag. Saa efter aflagde Eed efter Loven fremstoed et Vidne Anne Johan Tobiesdatter, som vandt og forklarede, at sidst afvigte Vinter, noget før Michel Nielsen af Kolt besøgte Maren Andersdatter ibdm., da hand gik fra hands Broders Barsel, hvor forhen nu er paastefnet, for hvis hand derhos Maren Andersdatter forøvede. Saa forklarede Vidnet, at bemt. Michel Nielsen haver været hos hende i hendis eget Huus og begiærede hende at maatte ligge hos hende til U=tugt, hvilket hun hannem nægtede, men Michel Nielsen vilde, at hendis Børn, som var i Stuen, skulle gaa ud, hvilket Vidnet forbød dem, men at blive i Stuen, og da han fornam, at Børnene ei vilde gaa ud, og hand ey kunde nyde sin Villie, gik hand hands Vej bort, og var det ved klar lys Dag. Ponich benægter saavel denne som forige udsiger vides giorde Beskyldninger uden Beviis imod Michel Nielsen, og reserverede hands lovlig Tiltale til enhver af dem i same Tiid. Og blev da Vidnet med begges Consens for Retten demitteret.

Dernæst et Vidne fremstod Trine Mogensdatter, som vandt ved Eed med opragte Fingre efter Loven, at omvundne Tiid, da der var Barsel hos Søren Nielsen i Wormslef, kom Michel Nielsen af Koldt til Vidnets Dør om Natten, bankede paa og bad Vidnet lucke sig ind, og da Vidnet sagde hvem er I, svarede Michel - luk mig ickkun ind, saa skal ieg vel sige Eder, hvem ieg er, men Vidnet luckte ham icke ind, noget der efter, ungefæhr en Times Tiid, kom Michel Nielsen atter igien og vilde luckes ind, men Vidnet taug stille, og hand kom icke ind, da det blev Dag, saae Vidnet fornæfnte Michel Nielsen staae ved sin Nabos Dør, hvor de icke heller vilde lucke ham ind, men førend hun saae ham ved hendis Nabos Dør, var hand inde i Vidnets Tørvehus, hvor hand talte til Vidnet, og bad, hun vilde lucke ham ind, men hun taug stille, og var det dend anden Gang, hand var ved hendis Huus og Dør. Da det blev Dag, kom Maren Andersdatter ibd. til Vidnet og sagde hvorledes Michel Nielsen hafde været inde hos hende og begiæret at faae sin Villie med hende og at ligge hos hende. Som hun self vil baade her og andet Steds have tilspurt Vidner om denne Hændelse var Vidnet icke beviist. Ponich tilspurte Vidnet under ald Reservation: 1. om hun kiender Michel Nielsen og vidste det var ham, der var ved hendis Dør dend omvundne Nat. Vidnet svarede, hun kiender vel Michel Nielsen, men vidste icke, det var ham, som bankede paa Døren, førend om Morgen, hun saae hannem ved hendis Nabos Dør. 2. hvad hand forlangede af hende. Vidnet svarede, han forlangede af hende hun skulle lucke ham ind, hand vilde tænde sin Pibbe. 3. Om Maren Andersdatter beklagede sig dend omvundne Tiid, at Michel Nielsen hafde voldtaget hende, og om hun havde viist blodet Kød paa hendis Lagen - eller revne Klæder. Vidnet svarede, Maren Andersdatter sagde icke, at hand hafde voldtaget hende, icke heller foreviist blodet Kiød eller revne Klæder, men hun sagde at have trækket med Michel Nielsen om Overdynen, som laae over hende paa Sengen, samt og, hvad hand hafde begiæret af hende. 4. om Vidnet veed at Michel Nielsen var derude eller icke. Dertil Vidnet svarede, det vidste hun icke. 5. om icke Michel Nielsen begiæret at Vidnet vilde staae op og viise hannem Vej, dertil Vidnet svarede nej, de Ord hafde hand icke til hende. Og som Vidnet icke videre blev tilspurt, blev hun fra alle Befaling fra sit Herskab denne Sag at tractere, og var begiærende Gienpart Tingsvidne, som og blev udsted, og Sagen opsat i 14 Dage, som og skeede.

Paa Michel Nielsens Vegne af Koldt møtte for Retten Niels Bang af Overbye og producerede en udtagen Rettens Stæfning contra Peder Thøgersen og Hustru af Liming, som hand med Forkyndelses Paaskrift begiærer læst og protocolleret, som og skeede, det lyder saaledis: Dernæst begiærede Bang, at saa mange, som af de indstefnte Vidner er tilstede, af Retten maatte vorde fremkaldt, Lovens Eed for dennem med Formaning betydet og derefter til at udsige Sandhed under Eed antaget. Saa indstefnede Peder Thøgersen på Hustrues Vegne, maatte Procurator Grimstrup af Aarhus, som med Forundring maae for ? hvorledis Citanten Michel Nielsen eller ventelig Concipist Mons, Bang beskylder bemt. Peder Thøgersen og Hustrue for at have paa digtet Citanten Michel Nielsen en skamlig ? med at stæle, steege og sigtet Brød ved Peder Thøgersens Datters Brøllup, hvilke Steege eller Brød Peder Thøgersen hverken af sit Brøllupsbord haver saunet, ei heller haver beskyldt Michel Nielsen for at have taget, og om det endskiønt var saa i sig self, som det icke er, saa viser Stefnemaalet, at Michel Nielsen derom for lang Tiid siden og førend hand paa Grandestefne i Kolt skieldede Peder Thøgersen for en Tyv.